

För en europeisk industriell renässans

2013/14:FPM57

Näringsdepartementet

2014-02-26

Dokumentbeteckning

KOM (2014) 14

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén för en industriell renässans i Europa

Sammanfattning

Meddelandet är en del av kommissionens industripaket som presenterades den 22 januari 2014. I meddelandet konstaterar kommissionen att industrin är oundgänglig för den europeiska ekonomin och anser därför att konkurrenskraftsaspekten ska integreras i alla politikområden som berör industrin. Man fortsätter även att argumentera för att industrins andel av EU:s BNP ska öka till minst 20 %.

Kommissionen identifierar fyra svagheter i utvecklingen av EUs industrisektor:

- svag inhemsk efterfrågan
- fortsatt behov av att stärka näringslivsklimatet
- låga investeringar i forskning och innovation
- höga energipriser jämfört med konkurrenter och svårigheter för industrin att få tillgång till insatsvaror till konkurrenskraftiga villkor.

Regeringen välkomnar initiativet och delar kommissionens analys om att industrin är viktig för den europeiska ekonomin och vikten av att öka investeringar i forskning och innovation. Regeringen ställer sig dock inte bakom målet om att industrins andel av BNP ska öka till minst 20 %.

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen antog 2010 meddelandet *En integrerad industripolitik för en globaliserad tid*, som ett led i strategin Europa 2020. Tonvikten låg på att stärka industrins konkurrenskraft för att skapa tillväxt och sysselsättning, och underlätta omställningen till en koldioxidsnål, resurseffektiv ekonomi. År 2012 kom den första uppdateringen av industriflaggskeppet (se faktagruppmemorier 2012/13:FPM22). Det nya meddelandet är en ytterligare uppdatering av den politik som presenterats i de båda tidigare meddelandena.

1.2 Förslagets innehåll

Förutom en analys om industrins betydelse för en europeisk ekonomisk återhämtning, ökad tillväxt och konkurrenskraft, innehåller meddelandet en övergripande genomgång av områden som är viktiga för industrins konkurrenskraft och vad kommissionen anser behöver göras för att stärka konkurrenskraften. De områden som täcks i meddelandet är:

- Den inre marknaden
- Modernisering av industrin genom investeringar i innovation, nya teknologier, insatsvaror och kompetenser.
- Små- och medelstora företag och entreprenörskap
- Internationalisering

a) Den inre marknaden

En väl integrerad inre marknad för både varor och tjänster är en förutsättning för tillväxt och konkurrenskraft. Här finns enligt kommissionen en stor tillväxtpotential.

Informationsnätverk, energi och transport

På transportsidan redogör man för en rad åtgärder och initiativ som redan lagts fram för att underlätta för luft-, och järnvägstransporter, liksom transporter till sjöss, men där förseningar råder när det gäller beslut och fullt genomförande.

Kommissionen lyfter fram vikten av utvecklandet av en inre marknad för energi, men påpekar att det förutsätter att samtliga medlemsstater genomför regelverket. Betydande investeringar behövs för att modernisera Europas infrastruktur för energi. Kommissionen har i den 14 oktober 2013 antagit en lista på 248 nyckelprojekt som ska bidra till snabbare och mer effektiva tillståndspedurer och förbättrad hantering av regleringar. En fond ska

upprättas, Fonden för ett sammanlänkat Europa (CEF), med 33.2 mdr EUR som ska underlätta investeringar för att förbättra Europas nät för transporter, energi och digital teknik.

2013/14:FPM57

Kommissionen vill se en utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen och har lagt fram ett förslag (KOM(2013) 18 slutlig) som man uppmanar rådet och Europaparlamentet att godkänna i början av 2014.

Kommissionen föreslog i september 2013 ett program för en inre marknad för telekommunikation som syftar till att främja investeringar, minska splittringen av lagstiftningen och främja konkurrensen på bredbandsmarknaden.

Kommissionen understryker vikten av rymdinfrastruktur och tillhörande industri och tjänsteapplikationer som ger möjlighet att stärka industrins konkurrenskraft och skapa tillväxt och sysselsättning. Kommissionen slutför rymdinfrastrukturen i sina flaggskeppsprojekt Galileo och Copernicus under nästa budgetram.

En öppen och integrerad marknad för varor och tjänster

Kommissionen lyfter här särskilt fram vikten av att genomföra tjänstedirektivet fullt ut.

Kommissionen ska se över standardiseringssystemet för att eventuellt bättre kunna bidra till Europas strategiska mål på området för industripolitik, tjänster, innovation och teknisk utveckling. Kommissionen överväger även ett initiativ om användandet av immaterialrätt i standarder.

Affärsklimat, regelverk och offentlig förvaltning i EU

Kommissionen fortsätter understryka vikten av förenkling både när det gäller administrativa bördor och regelbördor.

Kommissionens rapport om medlemsstaternas konkurrenskraft under artikel 173 TFEU, kommer att förstärkas för att kunna utvärdera hur förbättringar i företagsklimatet inverkar på konkurrenskraften. Man kommer även att utvidga rapporten till att gälla nationella ansträngningar att integrera konkurrenskraftsaspekten i andra politikområden.

Kommissionen fortsätter genomförandet av Refit-programmet. Prövning av konkurrenskraften har integrerats helt i konsekvensutredningar för alla större förslag som har betydande effekter på konkurrenskraften. Kumulativa kostnadsanalyser och kontroller av ändamålsenligheten (fitness checks) har genomförts i ett antal sektorer och vidgas till flera.

Kommissionen ska presentera ett initiativ för att medlemsstaterna ska kunna ta del av bästa praxis i hur nationella myndigheter hanterar den privata sektorn. Initiativet, som man kallar tillväxtvänlig offentlig förvaltning, fokuserar särskilt på e-förvaltningsverktyg och offentlig upphandling.

b) Industriell modernisering: investering i innovation, ny teknik, insatsvaror och kompetens

Stimulera investeringar i innovation och ny teknik

Kommissionen understryker vikten av att satsa mer pengar på investeringar i innovation. Horisont 2020 kommer att avsätta närmare 80 mdr euro till forskning och innovation. Satsningen inkluderar möjliggörandeteknik s.k. KETs (Key Enabling Technologies).

Utöver detta kommer antagandet av den fleråriga budgetramen för 2014-2020, tillföra ytterligare 100 mdr euro genom struktur- och investeringsfonderna till medlemsstaterna, att använda för att finansiera investeringar och innovationer. Satsningarna kommer att vägledas av begreppet Smart specialisering, så att medlemsstaterna och regionerna ska kunna koncentrera investeringar på sina konkurrensfördelar och för att uppmuntra tväreupeiska värdekedjor.

Kommissionen avser även att modernisera reglerna för statligt stöd till FoU och innovation samt se över reglerna för offentlig upphandling, för att skapa större tryck på efterfrågesidan och effektivisera resursallokeringen.

Kommissionen prioriterar även fortsättningsvis de sex strategiska områden, som man nämnt i 2012 års industrimeddelande, för att påskynda utvecklingen i ny teknik. Områdena är: 1. avancerad tillverkning, 2. Viktig möjliggörande teknik, 3. Rena fordon och transporter, 4. Biobaserade produkter, 5. Bygg- och råvaror samt 6. Smarta elnät och digital infrastruktur.

Ökad produktivitet och resurseffektivitet och underlättande av tillgång till överkomliga insatsvaror för produktion

Kommissionen kommer genom sammanhållningspolitiken kanalisera medel till företagen genom finansieringsinstrument under åren 2014-2020. Horisont mfl program, genomförande av direktivet om sena betalningar (2011/7/EU) samt nyligen genomförda lagändringar, kommer underlätta tillgången till finansiering för små- och medelstora företag. Trots detta förväntas tillgången till finansiering att fortsätta vara problematisk. En inre marknad för kapital, där små- och medelstora företag kan ha gränsöverskridande tillgång till finansiering, är fortfarande ett mål som behöver nås.

Kommissionen avser att presentera förslag för att diversifiera företagens finansieringskällor och underlätta långsiktiga investeringar.

Priserna på el- och gas har under åren 2008-2012 sjunkit i grossistleden, men stadigt ökat i återförsäljarledet. Priset, som industrikunderna betalar, varierar dessutom mellan medlemsstaterna. Utvecklingen är oroväckande för industrins konkurrenskraft, enligt kommissionen.

Kommissionen avsätter medel till energi- och klimatrelaterad forskning och innovation i syfte att utveckla och främja spridning av ny teknik. Kommissionen lyfter fram vikten av att färdigställa en fullständigt integrerad marknad för energi, samtidigt som man framhåller betydelsen av en alleuropeisk infrastruktur för gas och el samt för transport av viktiga råvaror som etylen och propylen. Man vill även att medlemsstaterna undviker höjningar av energikostnaderna genom skatter och avgifter mm.

Kommissionen avser fortsätta sina ansträngningar att säkerställa en rättvis tillgång till råmaterial över hela världen och säkra lika konkurrensvillkor för aktörer inom råvaruhandeln. Kommissionen överväger att lägga fram ett meddelande om ett europeiskt innovationspartnerskap för råvaror för att förklara hur man avser att samarbeta för att driva 2013 års strategiska genomförandeplan för partnerskapet för förbättringar inom forskning och innovation, lagstiftningsklimat eller standardisering.

Kommissionen kommer under 2014 att lägga fram ett lagstiftningsinitiativ om resurseffektivitet och avfall. Initiativet kommer att bygga på framstegen i genomförandet av färdplanen för ett resurseffektivt Europa och anger de viktigaste byggstenar som krävs för att ta vara på EU:s ekonomiska potential.

Kommissionen kommer dessutom föreslå åtgärder för att eliminera prissnedvridningar som hindrar EU-företag från att få tillgång till viktiga insatsvaror för industrin till internationella marknadspriser. Kommissionen kommer att garantera politisk neutralitet i tillgången till biomassa för olika ändamål, för att därigenom möjliggöra en effektiv tillämpning av kaskadprincipen i användningen av biomassa för att säkra en effektiv och hållbar användning av naturresurser. Kommissionen kommer även om nödvändigt, att överväga åtgärder för att låta industrin få tillgång till globala marknadspriser på viktiga insatsvaror som bioetanol eller stärkelse för

Uppgradering av kompetens och underlättande av industriell förändring

Kompetens utgör en viktig del av Europa 2020-strategin. Kommissionen har infört en övergripande strategi för förbättring av utbildningssystem genom framförhållning och investeringar i humankapitalet med stöd av EU:s finansieringsinstrument, hjälpmedel för att övervaka kompetensbehov och aktuella trender samt särskilda initiativ för att sammanföra relevanta aktörer för lärlingsprogram.

En genomgripande reform av Eures ska medföra ett närmare samarbete mellan de offentliga arbetsförmedlingarna i EU och EES i syfte att underlätta rörlighet och kompetensbaserad matchning.

Initiativ som den europeiska alliansen för lärlingsutbildning ska stödja utvecklingen av bra, effektiva lärlingsutbildningar genom starka partnerskap mellan arbetsgivare och utbildningssamordnare i EU.

Kommissionen utarbetar dessutom en ny generation av programmet Erasmus för unga företagare samt andra instrument för att skaffa fram gränsöverskridande lärlingsplatser i företag¹.

Programmet Erasmus+, som bl.a. inkluderar aktiviteter inom yrkesutbildning, praktik och högskoleutbildning ska underlätta rörligheten mellan länder.

Kommissionen kommer att föreslå en heltäckande strategi för att föregripa och underlätta industriella förändringar på regional nivå.

Slutligen kommer kommissionen i början av 2014 att presentera ett meddelande om gröna jobb för att inrikta insatser på viktiga ekonomiska sektorer med potential att skapa arbetstillfällen och utvecklingen av relaterad kompetens².

c) Små och medelstora företag och entreprenörskap

EU:s industripolitik har under flera år haft små- och medelstora företag i fokus. Kommissionen redogör för satsningar som gjorts inom bland annat programmet för konkurrenskraft och innovation (CIP) och strukturfonderna samt sitt systematiska förenklingsarbete för att successivt minska regleringar och administrativa bördor för små- och medelstora företag. Genomförandet

¹ Förslag till rådets rekommendation om kvalitetskriterier för praktikprogram av den 4 december 2013, COM(2013) 857 final.

² Sysselsättningsrelaterade och sociala aspekter av planering för förändringar och omstrukturering har behandlats i kommissionens meddelande COM(2013) 882 final, 13.12.2013.

av småföretagarakten, som antogs för fem år sedan, har också bidragit till förbättrade villkor för företagen.

2013/14:FPM57

Den nya budgetramen för 2014-2020 ger, enligt kommissionen, tillgång till nya, kraftigare instrument för stöd till små- och medelstora företag. COSME-programmet samt Horisont 2020 nämns. Kommissionen överväger även lagstiftning för att skapa möjligheter för företag att starta företag till en kostnad på högst 100 euro och inom tre dagar. Ett mål på en månad för anskaffande av nödvändiga tillstånd kommer också att övervägas.

Slutligen undersöker kommissionen åtgärder för att förkorta den rättsliga hanteringen av kreditfordringar för företag, för att de ska kunna återhämta sig från finansiella svårigheter och undvika insolvens genom tillgång till kostnadseffektiva förfaranden för omstrukturering av skulder och för att ge ärliga företagare en andra chans och underlätta överlåtandet av företag.

d) EU-företagens internationalisering

Kommissionen menar att handelspolitiken är central för att öppna nya marknader och försvara Europas intressen och aktivt främja likvärdiga konkurrensvillkor på marknader utanför EU. EU är fast beslutet att fortsätta verka för frihandel inom WTO samtidigt som man driver bilaterala förhandlingar för frihandelsavtal med viktiga handelspartners. Kommissionen har även föreslagit en ändring av de handelspolitiska skyddsinstrumenten (Trade Defence Instruments).

Kommissionen har föreslagit ett nytt instrument (International Procurement Initiative, IPI), som kommer att göra det möjligt för upphandlande myndigheter i medlemsstaterna att utesluta anbudsgivare från tredje land som själva tillämpar stängda eller skyddade upphandlingsregler.

Kommissionen avslutar sitt meddelande med att understryka att målet att få ny fart på EU:s ekonomi, kräver att industrins andel av BNP ökar till minst 20 % år 2020.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Ej aktuellt

Inga då meddelandet i sig inte innehåller några detaljerade förslag.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen delar kommissionens analys om att industrin är viktig för den europeiska ekonomin och att det är viktigt att fortsätta arbeta för att investeringarna i forskning och i det europeiska näringslivet ökar.

Regeringen anser vidare att det är viktigt att fortsätta arbetet för att ställa om Europas ekonomi till att bli hållbar och långsiktigt konkurrenskraftig. Detta uppnås främst genom att etablera långsiktiga goda ramvillkor, stimulera forskning och innovation och fortsätta omställningen till ett koldioxidsnålt och hållbart näringsliv.

Det är också av vikt att fortsätta arbetet med att stärka den inre marknaden för både varor och tjänster vilka blir alltmer sammankopplade, ta till vara digitaliseringens möjligheter och fortsätta arbeta för att minska handelshinder såväl på den inre marknaden som med tredje land. Vidare är det viktigt att fortsätta sträva mot minskade regelbördor för företag. Regeringen anser att den generella principen vid utformning av regler alltid bör vara att ha det mindre företaget som utgångspunkt, dvs. principen tänk småskaligt först. Regeringen anser vidare att det är olämpligt att generellt undanta små och medelstora företag från lagstiftning. Regeringen vill även påminna om att konsekvenser för konkurrens, inre marknaden, miljön, för skyddsvärda grupper som t.ex. arbetstagare och konsumenter samt för förslagets förhållande till redan antagna akter, noggrant behöver utredas och bedömas för varje lagstiftningsförslag, där undantag och lättnader föreslås.

Regeringen ställer sig däremot inte bakom kommissionens mål om att industrins andel av BNP ska öka till minst 20 %. Det beror bland annat på att industri- och tjänstesektorerna är så sammanlänkade idag och att båda behöver växa. Konkurrenskraften behöver också stärkas i alla sektorer. Regeringen tror inte heller det är meningsfullt att formulera mål för olika ekonomiska sektorer. Istället bör fokus ligga på att skapa allmänna goda ekonomiska förutsättningar.

Regeringen är också, liksom en majoritet i rådet, starkt kritisk till kommissionens förslag om *International Procurement Initiative (IPI)*, både

Vidare ställer sig regeringen tveksam till mervärdet för det samlade europeiska näringslivet av Missions for Growth-resorna och därför till kommissionens val att ge dessa så hög prioritet samt påminner om vikten av att medlemsstaternas befogenheter på skatteområdet respekteras.

Regeringen återkommer med ståndpunkter på konkreta förslag som nämns i meddelandet när de presenteras av kommissionen.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu ej kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu ej kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Remissinstansernas ståndpunkter är ännu ej kända.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Ej aktuellt

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Regeringen har tidigare konstaterat att kommissionen har befogenheter att föreslå och genomföra åtgärder på industripolitikens område. Det är viktigt att eventuella förslag avseende handelsfrämjande enbart är kompletterande

till medlemsstaternas eget arbete och främst inriktas på att ta bort 2013/14:FPM57
gränsöverskridande handelshinder.

Regeringen bedömer att meddelandet i övrigt följer såväl subsidiaritets- som
proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Ej aktuellt

4.2 Fackuttryck/termer

-